

LUX

3 FILMAI
24 KALBOS
28 ŠALYS

FILM

DAYS

MA VIE DE COURGETTE
(„MANO, CUKINIJOS, GYVENIMAS“)

Claude Barras
Šveicarija, Prancūzija

LUX
FILM PRIZE
EUROPOS PARLAMENTAS
REMIA KULTURĄ

ye10
ars

Europos Parlamentas

MA VIE DE COURGETTE

„Mano, Cukinijos, gyvenimas“

CLAUDE'O BARRASO ANIMACINIS FILMAS

Cukinija – visai ne daržovė, tai drąsus mažas berniukas. Mirus motinai, jis galvoja, kad liko vienui vienas pasaulyje. Taip ir būtų, jei, pradėjęs naują gyvenimą vaikų namuose, jis nesusirastų naujų draugų. Simonas, Ahmedas, Meškutis, Alicija ir Beata – visi jie patyrę sunkių išbandymų, nors yra dar tik vaikai. Ir dar yra mergaitė, Kamilė. Kai tau dešimt metų, turi draugų ratą ir dar įsimyli – daug ką gali suprasti ir daug ko išmokti. Ir gal net būti laimingas...

Šis plačiajai auditorijai skirtas filmas yra Gilles'io Pariso romano „Moliūgėlio istorija“ adaptacija. Jis skiriasi nuo daugumos vaikams ir paaugliams skirtų filmų savo originalia estetika (animuotos lėlės didelėmis apvaliomis akimis), tačiau labiausiai skiriasi jo pasakojimo būdas, leidžiantis labai subtiliai kalbėti sunkiomis temomis. „Reikėjo drąsos patikėti, kad iš šios idėjos gali būti sukurtas puikus filmas vaikams“, pripažįsta Céline Sciamma, kuriai patikėta parašyti scenarijų (jos filmai *Tomboy* („Padauža“) ir *Bande de Filles* („Merginų gauja“) buvo pristatyti 2014 m. LUX kino apdovanojimui).

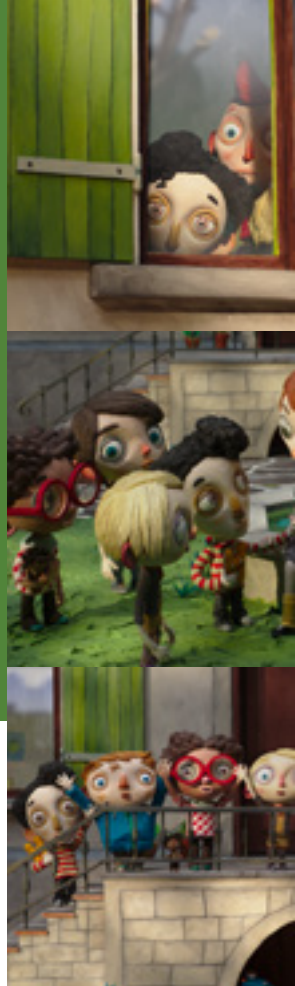
FORMOS IR TURINIO PRIEŠPRIEŠA

Iš pirmo žvilgsnio filmas *Ma vie de Courgette* („Mano, Cukinijos, gyvenimas“) sudaro vaikams skirto filmo įspūdį – animacinių filmų žanras dažnai siejamas su jaunaisiais žiūrovais. Didžiulės personažų galvos didelėmis apvaliomis akimis šio įspūdžio nesumažina, juolab kad pagrindinis personažas – devynerių metų berniukas. Vizualusis filmo pasaulis labai spalvingas, paties Cukinijos plaukai – mėlyni. Visi personažai sukurti pagal tą patį modelį, skiriasi tik spalvos, dydžiai, balsai ir jų charakterį – kartais šiek tiek karikatūriškai – išryškinančios detalės: ponios Papino (vaikų namų direktorės) akiniai, Simono randas, Alicijos veidą slepianti šviesių plaukų sruoga.

Tačiau toks „vaikiško kino“ antspaudu paženklinto filmo įspūdis iškart sugriaunamas: nuo pat pirmųjų minučių tampa aišku, kad filmo siužetas ir tonacija gana skiriasi nuo to, ką paprastai siūloma žiūrėti vaikams: Cukinijos mama žiūri televizorių viena, gerdama alų (ant grindų voliojasi skardinės) ir komentuoja serialą žodžiais, kuriuose girdisi nusivylimas vyrais („Melagis!“ – sako ji aktoriui, kuris žada savo meilę aktoarei). Cukinija – jo akis supa jo amžiuvi nebūdingi mėlyni ratilai – renka tuščias skardines, kad palėpėje galėtų iš jų statyti bokštus. Kai skardinių bokštas sugriūva, mama, įniršusi dėl triukšmo ir netvarkos, šaukia sūnų ir lipa į palėpę, grasindama duosianti jam į kailį...

Šiame pirmame epizode situacija perteikiama labai taikliai: netrunkame suvokti, kad Cukinijos mamą paliko vyras ir neveltis pastūmėjo ją į alkoholizmą. Gali būti, kad neapykantą vyrams apskritai ir pasibjaurėjimą savo neištikimu vyru ji išlieja ant judviejų sūnaus, kurį rengiasi perti už smulkų nusizengimą. Atrodo, kad tai šiuose namuose įprasta.

Tačiau ir taip nemaloni situacija dar labiau pablogėja: Cukinija, bijodamas gauti į kailį, uždaro palėpės grindų angą ir dangtis krenta mamai ant galvos – girdime, kaip ji nusirita laiptais. Kitame epizode pasitvirtina niūriausios žiūrovų hipotezės: policininkas klausia Cukinijos, ar jo mama buvo jam gera, o kai paklausia apie tėtį, Cukinija parodo aitvarą, ant kurio jis nupiešė tėtį, o kitoje pusėje – vištą, „mano tėčio vištytė“, – sako jis, cituodamas motinos žodžius...

Būdamas vaikas, Cukinija nesupranta, – bent jau nesąmoningai, – kad jo tėčio vištytė iš tiesų nėra tikra višta, o kita moteris, pas kurią išėjo jo tėtis. Kandų šio epizodo humorą supranta tik suaugę žiūrovai.

Taigi, nuo pat pirmųjų minučių aišku, koks tai bus filmas: *Ma vie de Courgette* („Mano, Cukinijos, gyvenimas“) panašus į filmą vaikams ir jį tikrai gali žiūrėti vaikai, nes pasakojama iš vaiko perspektyvos, bet nė kiek ne mažiau jis skirtas ir suaugusiesiems.

DIDELĖS APVALIOS AKYS

Vaikams skirti filmai kartais būna paviršutiniški, karikatūriški ar tiesiog vaizduojantys pasaulį per juodą-baltą prizmę. Filme *Ma vie de Courgette* („Mano, Cukinijos, gyvenimas“) aiškiai atskiriami gerieji ir blogieji (*policininkas Raimondas ir Kamilės teta*), tačiau, nors ir linkstame ilgai negalvodami vertinti ar net laikyti išankstinių nusistatymų (kaip, pavyzdžiui, Ahmedas, nuolat liejantis vandenį Raimondui ant galvos, „nes jis policininkas“, arba išvykoje į kalnus sutikta ponija, kaltinanti Ahmedą vagyste ir melu, be abejonės, dėl to, kad jis iš Šiaurės Afrikos), filmo kalba vis dėlto pasirodo esanti subtilesnė.

Greitai suprantame, kad Simonas (arogantiškas berniukas su randu kaktoje ir kaukole papuoštu megztinu) yra mažasis vaikų namų vadeiva, kuris persekios Cukiniją – jis iš šio šaiposi, patraukia kėdę jam besisėdant, pasveikina žodžiais „Sveikas atvykęs į kalėjimą, mulki“, kurie nuskamba kaip grasinimas. Tačiau po šio judviejų susidūrimo Simonas prieina prie Cukinijos ir imasi iniciatyvos su juo susidraugauti, papasakodamas, kodėl kiekvienas vaikas atsidūrė vaikų namuose. Vėliau, nors jis niekada nesiliauja šiek tiek maištavęs (vaikų namų sienos apipaišytos kaukolių grafichiais), suprantame, kad po jo „didžiuko, kuris erzina mažiukus“ kauke slepiasi visai kita asmenybė – tai rūpestingasis vyresnysis brolis. Jis padeda Kamilei pabėgti nuo savo piktos tetos ir, visų svarbiausia, Cukinijai ir Kamilei išvykus, būtent jis, pats būdamas akivaizdžiai sukirstas, prablaško mažuosius: „Lenktynės! Kas atbėgs paskutinis, iki gyvenimo galo skalbs mano triusikus!“ Mažiesiems mestame iššūkyje atsispindi visa sudėtingų Simono jausmų puokštė – liūdesys matant išvykstančius

draugus, supratimas, kad jis niekada nebus įvaikintas, troškimas apsaugoti jaunesnius nuo akimirkos sunkumo, noras paslėpti savo jautrumą už apsimestinio grasinimo ir, galiausiai, didelė vienvatvė. Tai ženklas, kad Simonas pasiekė vaikystės ir suaugusio žmogaus gyvenimo skirties liniją.

Apie suaugusiuosius vaikų namuose gyvenantys vaikai susidarę iškreiptą vaizdą, kurį lėmė asmeninė jų patirtis: Cukinija išgyveno tėčio išėjimą – šis paliko jį ir jo mamą, o po to mama pradėjo grimzti į alkoholizmą; Alicija kentė savo tėvo seksualinę prievartą; Simonas matė, kaip jo tėvai „visą laiką“ vartojė narkotikus ir žiūrėjo pornografinius filmus, o dabar jam mama siunčia dovanas – paštu be jokio atviruko ar prieraišo; Meškutis gyveno su visiškai išprotėjusia mama; Kamilei matant jos tėvas nužudė motiną, o paskui nusižudė pats. Ahmedo ir Beatos tėvai buvo atskirti nuo Prancūzijos visuomenės: Ahmedo tėtis yra kalėjime, nes jis apiplėšė „degalinę, kad galėtų nupirkti jam Nike sportbačius“, o Beatos mama išsiųsta iš šalies. Nenuostabu, kad jie išplečia akis, išsvyde kitokių gyvenimo modelių. Todėl Cukinija negali patikėti savo ausimis, kai išgirsta Rozi skelbiant bučkių metą prieš einant miegoti... Kai kalnuose vaikų namų vaikai pamato, kaip, mažai mergaitė parpuolus, ją pakelia ir guodžia mama, jie sustingsta iššokusiomis iš orbitų akimis. „Kokia graži jos mama“, – sako vienas iš jų. „Turbūt tai visai ne jos mama“, – atsako kitas. Atrodo, kad jie nepažįsta tokių meilių ir švelnių paguodos gestų ir labai abejoja, ar mama galėtų taip elgtis. Taip pat juos labai domina seksualinis auklėtojos Rozi ir mokytojo Polio meilės ryšio aspektas – jie bando jį suprasti. Tik Cukinija paaiškina: „Jis tiesiog įsimylėjęs, jis ją stipriai suspaudžia, nes bijo, kad ji jo nepaliktų“. Cukinija, be abejonės, tai žino, nes pats yra įsimylėjęs Kamilę.

PAMAŽU VAIKAI ATSIGAUNA

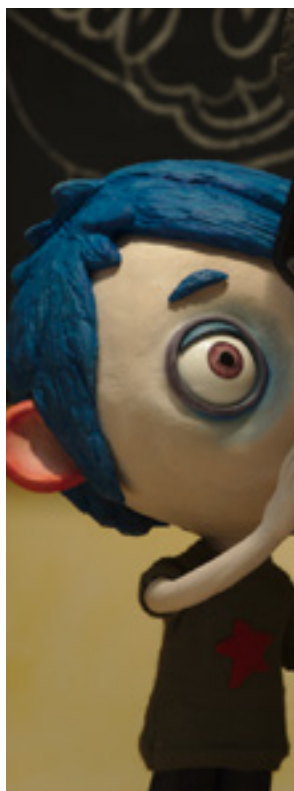
Visi vaikų namų vaikai turėjo sunkių patirčių ir jie, savaime suprantama, kenčia – jų kančią galime lengviau ar sunkiau atpažinti iš jos sukeltų padarinių. Ahmedas šlapinasi į lovą; šokinėjant gumytę Alicijai painiojasi kojos ir ji pradeda „vibruoti“, kai tik jos aplinkoje kyla konfliktas (ji pradeda drebėti ir daužo įrankiais į lėkštę); Beata, vos tik išgirdusi automobilio burzgimą, šaukia „Mama!"; Simonas, kaip jau sakėme, slepiasi už mažojo kietuolio kaukės; Meškutis nuolat valgo; Kamilė slepiasi spintoje...

Vis dėlto, ištraukti iš nuodingos aplinkos, vaikai pamažu atsigauja ir tą atsigavimą liudija maži ženklai. Cukinija, kuris kaip vienintelį savo mamos prisiminimą pasiėmė tuščią alaus skardinę, iš tos skardinės sulanksto laivelį ir jį padovanoja Kamilei. Taigi apgailėtinas santykių su mama prisiminimas tampa gražiu naujų ir daug džiugesnių santykių simboliu. Ahmedas, kurį kalnuose neteisingai apkaltino mažos mergaitės mama, galų gale iš visos tos istorijos prisimena tik dosnų mažosios mergaitės, padovanojusios jam savo slidinėjimo akinius, gestą ir niekada su jais nesiskiria! Alicija savo nevalingus judesius išnaudoja bandydama sumušti šuolių vietoje rekordą. Kaip iš lėto keičiasi skausminga patirtis, kaip ji rimsta ir tampa džiaugsmingesnė, pastebime ir sienoje išlikusiose vaikų ūgio matavimo žymėse. Kai Cukinija su Raimondu ir Kamile vėl apsilanko bute, kur jis gyveno su mama, tokios žymės kalba apie traumas (diena, kai mane paliko antriems metams, diena, kai išėjo tėtis...), bet Raimondo namuose šios žymės ženklina džiugų įvykį: „diena, kai tapote mano vaikais“.

Filmas baigiasi laišku, kurį Cukinija siunčia Simonui. Cukinijai atvykus į vaikų namus, Simonas papasakojo jam apie visų vaikų praeitį ir padarė išvadą: „Daugiau nebėra, kas mus mylėtų“. Tačiau Cukinija jam parašo, kad jis klydo ir kad jie su Kamile nepamiršo nei jo, nei kitų vaikų iš vaikų namų... Galbūt dar geriau nei šis laiškas tai atskleidžia Cukinijos ir Kamilės pokalbis paskutinę naktį kalnuose. Berniukas kalba apie tai, kokia būtų buvusi jo ateitis, jei jis būtų likęs su mama (alus ir televizorius...), ir džiaugiasi, kad išvengė tokios lemties. Kamilei taip pat labiau patinka gyventi su vaikais ir vaikų namų darbuotojais negu su savo teta. O be to, jei nebūtų šių vaikų namų, jie niekada nebūtų susitikę...

Tad šis filmas vaikams kelia esminius klausimus suaugusiesiems: kokį gyvenimo modelį mes norime pasiūlyti vaikams? Ar aplinka, kurioje auginame savo vaikus, yra pati tinkamiausia harmoningam jų vystymuisi? Kaip vaikus veikia suaugusiųjų aistros, nusivylimas, interesai?

Be to, dabar, kai vyksta įnirtingi debatai dėl tos pačios lyties asmenų santuokos, filmas įtaigiai ir iškalingai tvirtina, kad tradicinė šeima (tėtis, mama) ne visada yra ideali vieta vaikų sėkmingam vystymuisi užtikrinti. Būna, kad tėčiai ir mamos yra silpni, neatsakingi, smurtauojantys, jų išvis nėra... Svarbus ne jų vaidmuo, statusas, tėvystė, o santykiai ir tai, kaip jie puoselėjami.

KELETAS KLAUSIMŲ PAMĄSTYMU

Suaugusieji filme iš esmės skirstomi į gerus ir blogus. Tačiau nemaža jų dalis negali būti priskiriami vienai iš šių kategorijų, ypač jų vaikų akimis – jų požiūris, be kita ko, gali kisti. Panagrinėkime, ką, pavyzdžiui, Cukinija sako apie savo mamą ar ką jis nori apie ją pasakyti. Kaip paaiškinti piešinį ant aitvaro, kuriame jo tėtis pavaizduotas kaip superherojus (su kauke ir apsiaustu)? Kaip paaiškinti Beatos reakciją sugrįžus mamai? Arba ką galvoti apie Ahmedo tėtį, kuris yra kalėjime, nes „apiplėšė degalinę, kad nupirktų jam Nike sportbačius“?

Per apsilankymą mugėje, į kurią Raimondas ateina kartu su Cukinija ir Kamile, dėmesys sutelkiamas į du atrakcionus – traukinį-vaiduoklį ir šaudyklą. Ar nemanote, kad atrakcionai, kuriuose ieškoma išgąščio ir šaudoma ginklu, turi visai kitą prasmę vaikams, kurie patyrė baimę ir smurtą?

Filmai vaikams turi patraukti ir suaugusiuosius, nes būtent jie atveda vaikus į kiną, taigi ir jiems turi patikti, kitaip jie jų ten daugiau nesives! Dažnai filmuose vaikams sukuriama tarsi kitas lygis suaugusiesiems, jiems kalbant užuominomis ir aliuzijomis. Filme *Ma vie de Courgette* („Mano, Cukinijos, gyvenimas“) yra kitaip. Ar žinote kitų filmų „visai šeimai“, kurie sudarytų galimybę autentiškam tėvų ir vaikų pokalbiui, užuot pasakoję istoriją dviem skirtingais lygmenimis? Kokie tai filmai?

les grignoux

10 METŲ EUROPOS KINO EUROPIEČIAMS

Europos Parlamentas džiaugiasi galėdamas pristatyti tris dėl 2016 m. LUX KINO APDOVANOJIMO besivaržančius filmus:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX („Kai atmerkiu akis“),

režisierė Leyla Bouzid

Prancūzija, Tunisas, Belgija, Jungtiniai Arabų Emyratai

MA VIE DE COURGETTE („Mano, Cukinijos, gyvenimas“),

režisierius Claude Barras

Šveicarija, Prancūzija

TONI ERDMANN („Tonis Erdmanas“), režisierė Maren Ade

Vokietija, Austrija, Rumunija

Šios daugialypės istorijos, kurios yra talentingų jaunų režisierių begalinio atsidavimo ir kūrybiškumo rezultatas, bus rodomos per jau penktąjį kartą organizuojamas LUX KINO DIENAS.

LUX KINO APDOVANOJIMAS

Kultūra atlieka esminį vaidmenį kuriant mūsų visuomenes.

Todėl Europos Parlamentas, siekdamas padidinti Europos filmų platinimą Europoje ir paskatinti Europos masto diskusijas svarbiausiais visuomenės klausimais, 2007 m. įsteigė LUX KINO APDOVANOJIMĄ.

LUX KINO APDOVANOJIMAS – ypatinga iniciatyva. Kadangi daugelis Europos šalių bendros gamybos kino filmų rodomi tik kilmės šalyse ir retai platinami kitose, net ir Europos Sąjungos, šalyse, LUX KINO APDOVANOJIMAS trims Europos filmams suteikia retą galimybę – jie subtitruojami 24 ES oficialiosiomis kalbomis.

Europos Parlamento nariai balsuos dėl vieno LUX KINO APDOVANOJIMO nugalėtojo, kuris bus paskelbtas 2016 m. lapkričio 23 d.

LUX KINO DIENOS

Įsteigus LUX KINO APDOVANOJIMĄ pradėtos organizuoti LUX KINO DIENOS. Nuo 2012 m. trys dėl LUX KINO APDOVANOJIMO besivaržantys filmai pristatomi platesnei Europos auditorijai per LUX KINO DIENAS.

Vykstant LUX KINO DIENOMS kviečiame patirti neišdildomų kultūrinių įspūdžių ir peržengti sienas. 2016 m. spalio – gruodžio mėn. galėsite prisijungti prie kino mėgėjų iš visos Europos ir pažiūrėti filmus *À peine j'ouvre les yeux* („Kai atmerkiu akis“), *Ma vie de Courgette* („Mano, Cukinijos, gyvenimas“) ir *Toni Erdmann* („Tonis Erdmanas“)! Viena iš 24 oficialiųjų Europos Sąjungos kalbų. Nepamirškite balsuoti už jums labiausiai patikusį filmą mūsų svetainėje luxprize.eu arba mūsų „Facebook“ puslapyje!

PUBLIKOS PRIZAS

Publikos prizas yra LUX KINO APDOVANOJIMO filmams žiūrovų teikiamas apdovanojimas. Nepamirškite balsuoti už filmus *À peine j'ouvre les yeux* („Kai atmerkiu akis“), *Ma vie de Courgette* („Mano, Cukinijos, gyvenimas“) ir *Toni Erdmann* („Tonis Erdmanas“)! Galbūt būsite išrinktas dalyvauti 2017 m. liepos mėn. vyksiančiame Tarptautiniame Karlovi Varų kino festivalyje – Europos Parlamento kvietimu – ir paskelbti publikos prizą pelniusio kino filmo pavadinimą.

ŽIŪRĖK,
DISKUTUOK
IR BALSUOK!

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REŽISIERIUS: Claude Barras

SCENARIJAUS AUTORĖ: Céline Sciamma

OPERATORIUS: David Toutevoix

ANIMACIJOS REŽISIERĖ: Kim Keukeleire

MUZIKA: Sophie Hunger

PRODIUSERIAI: Max Karli, Pauline Gygax,
Aremelle Glorennec, Eric Jacquot, Marc Bonny

GAMYBA: „Rita Productions“, „Blue Spirit
Productions“, „Gebeka Films“, KNM, „Radio
Télévision Suisse“, SRG SSR, „Rhône-Alpes
Cinéma“, „France 3 Cinéma“, „Helium Films“

METAI: 2016

TRUKMĖ: 75 min.

ŽANRAS: animacija

ŠALYS: Šveicarija, Prancūzija

ORIGINALO KALBA: prancūzų

PLATINTOJAS: „Must Kāši“

